

Аналіз об'єктивної сторони статті про порушення вимог фінансового контролю – законодавчі прогалини

Титко А.В., науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

Проблему дотримання вимог фінансового контролю ми розглядаємо як засіб підвищення ефективності реалізації державою функції контролю за грошовим потоком всередині країни, а також такого, що дозволяє визначити здатність уповноважених органів оперативно реагувати на порушення фінансово-бюджетної дисципліни. З точки зору адміністративної відповідальності виконання усіх вимог фінансового контролю як одного із шляхів наповнення бюджетів усіх рівнів, дотримання цих вимог створює підґрунтя для збалансування функціональних обов'язків між державними інституціями щодо здійснення контролю у цій сфері.

Подальший розвиток антикорупційного законодавства передбачено в Національній антикорупційній стратегії на 2011-2015 роки, схваленої Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року № 1001/2011, яка знайшла своє відображення в Державній програмі щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки, де і наводяться ідеї продовження реформування антикорупційного законодавства відповідно до міжнародних стандартів та ефективного застосування антикорупційного законодавства органами державної влади і органами місцевого самоврядування [1].

Державною програмою зокрема передбачено реформування щодо приведення законодавства про відповідальності за корупційні правопорушення у відповідність з рекомендаціями Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO), наданих за результатами третього раунду оцінювання. Крім того, дані положення містяться у міжнародних стандартах, які є європейськими моделями керування та моніторингу за станом фінансового контролю. Відсутність єдиної уніфікованої системи повинно спонукати державний апарат до створення механізму розробки стандартів діяльності спеціальних інституцій за станом дотримання основних вимог фінансового контролю.

В контексті подій, які передують створення такого механізму слід зазначити, що з 4 червня 2014 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України», яким було внесено зміни до статті 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Так, змінено частину третю, відповідно до якої за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України «Про засади запобігання і

протидії корупції», наступатиме адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від ста п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Як бачимо, підвищену увагу приділяють саме дотриманню вимог фінансового контролю, оскільки в країнах Європи надають перевагу саме прозорості декларуванню майна та доходів [2].

Як показує міжнародний досвід політика фінансового контролю у межах європейського співтовариства має досить вагомий вплив на систему загального контролю та конкретної держави зокрема. Так, Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб затверджений Резолюцією 51/59 Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 12 грудня 1996 року, який є одним із перших світових антикорупційних стандартів у своїх положеннях передбачає, що «державні посадові особи у відповідності до займаного службового положення і, як це дозволено або вимагається законом і адміністративними положеннями, виконують вимоги про оголошення або повідомлення інформації про особисті активи і зобов'язання, а також, по можливості, відомостей про активи і зобов'язання чоловіка (дружини) і/або утриманців» [3]. У вітчизняному законодавстві фінансовий контроль закріплений у статті 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», яка визначає порядок фінансового контролю осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а стаття 17 Закону України «Про правила етичної поведінки» відносить аспекти щорічного декларування цими особами майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру до одного з дванадцяти правил етичної поведінки осіб. Тобто одразу стає зрозумілим, що в даному випадку дотримання вимог фінансового контролю це не тільки забаганка влади, але й один із аспектів моральності існування суспільства [4].

Аналізуючи об'єктивну сторону норми щодо дотримання вимог фінансового контролю, що закріплено у статті 172-6 КУпАП, то її слід розглянути з трьох позицій: неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента; подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру. Несвоєчасність повідомлення визначається терміном, який і вказує на можливість адміністративної відповідальності. Загальним строком є період подання декларації з 1 січня до 1 квітня кожного року. Спеціальні строки до 31 грудня, в свою чергу, встановлюються з таких причин: не мали можливості подати декларацію через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною; через тимчасову непрацездатність; перебування за межами України; під вартою. Особи,

які з вищезазначених причин ще й звільняються з місця роботи, подають декларацію до розірвання трудового договору [5].

Що ж до пункту другої статті, то під банком-нерезидентом розуміють юридичну особу, що є банком чи іншою кредитною організацією у відповідності до законодавства іноземних держав, що знаходиться за межами України. Повідомлення про відкриття такого рахунку повинно здійснюватися протягом 10 днів.

Поняття «недостовірна інформація» і «інформація, надана не в повному обсязі» є оціночними. Під недостовірною, на наш погляд, слід розуміти таку інформацію: 1) про суб'єкта, яка була поширена і сприймається негативно принаймні певною групою членів суспільства, що може спричинити порушення немайнових прав відповідної особи, при цьому відсутнє чинне рішення суду щодо достовірності/недостовірності такої інформації (презюмовано недостовірна); 2) будь-яку інформацію, недостовірність якої встановлена судом (доведено недостовірною).

У Роз'ясненні Міністерства юстиції України від 10.07.2012 року «Проблемні питання застосування Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» зазначено, що при визначенні неправдивості поданої інформації необхідно виходити із свідомого приховування чи перекичування тієї чи іншої інформації. Фактично ідеться про ключову роль умислу, що і визначає можливість відповідальності за порушення вимог фінансового контролю [6]. Процедура декларування включає в себе безпосереднє подання щороку – у першому кварталі за місцем роботи (служби) суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; перевірку своєчасності її подання, наявності конфлікту інтересів, логічності та «арифметики»; оприлюднення задекларованих відомостей окремими категоріями декларантів.

В процесі опрацювання об'єктивної сторони статті 172-6 КУпАП було проаналізовано її основні позиції та виокремлено часові детермінанти, що зумовлюють несвоєчасність подання декларації та неподання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; встановлено основні ознаки недостовірності інформації.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України № 1001/2011 від 21 жовтня 2011 року Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки // Офіційне Інтернет – представництво Президента України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14092.html>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у [...]: Закон від 13.05.2014 № 1261-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122. Кримінальний

кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341 –III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25-26. – С. 131.

4. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». – К.: Атіка, 2011. – 424 с.

5. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т. / кол. авторів [заг. редакція, М. Я Азарова]. – К.: Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 2389 с.

6. Роз'яснення Міністерства юстиції України «Проблемні питання застосування Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 10.07.2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/law>